

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1910. Letnik XXVII.

Obseg: Glodanje in hlapanje pri konjih — Mlado sadno drevje. — Setev lucerne. — Prezračevanje hlevov. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

Glodanje in hlapanje pri konjih.

Glodanje in hlapanje je slaba razvada konj, ki obstoji v tem, da požirajo zrak, pri čemer se konjem riga. Tako razvajene konje delimo v glodalce in hlapavce.

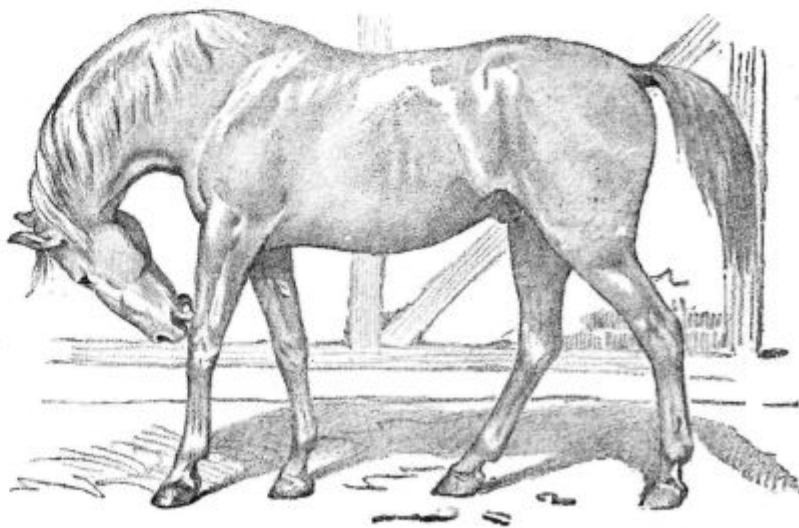

Podoba 28.

Glodalci polagajo sprednje zobe na rob žleba (glej pod. 28.) ali tudi na druge predmete, da, celo na podstavljeno sprednje koleno (glej pod. 29.). Pri tem zadržujejo nekaj časa sapo, odpro požiralnik ter

požro nekaj zraka. Ker je želodec tako ustvarjen, da zrak ne more po požiralniku nazaj, postanejo taki konji napeti, dobe želodečne bolezni in tudi kolika jih napada. Tudi jim po trebuhu kruli.

Prav mnogokrat postane glodanje in hlapanje huda strast, tako da konji hlapajo v vseh razmerah; nekteri konji pa to delajo le iz dolgega časa.

Podoba 29.

Hlapavci pa zopet pomolijo vrat naprej in jezik, ter potem na poseben način love z jezikom zrak, ki ga požirajo. Dogaja se tudi, da taki hlapavci zraka ne požirajo, temveč si le igrajo.

Vzrokom glodanja in hlapanja se prištevajo tudi previsoke jasli; zato je vedno dobro, takim konjem narediti žleb prav pri tleh.

Proti glodanju priporočajo razna sredstva. Tako n. pr. je dobro z žreblji obiti vse lesene dele, ki do njih more konj z gobcem, omajati sprednje zobe, opeči konec jezika itd. Ta sredstva ne pomagajo dolgo. Ko se zobje zopet utrdijo ali ko se jezik ozdravi, pa prične konj zopet glodati. Boljši je vratni jermen, narejen od veččaka, ki se trdno priveže. Tak vratni jermen je tako narejen, da iz njega spodaj takoj pribodejo igle, če konj hoče vrat skloniti, da bi glodal; te igle konja zbadajo, da se zboji in sčasoma opusti glodanje.

Konjem, ki so se razvadili, da zobe nastavljajo na razne predmete ali na kolena, se ta razvada odpravi (vsaj ob pričetku) s palico, ki se priveže med uzdo in trebušni pas, kakor kaže podoba 30.

Popisano razvado dobe večidel konji, ki mnogo stoje in se dolgočasijo; sicer se pa hlapanja tudi priuči konj od konja.

Mlado sadno drevje.

Na tem mestu mislim odgovoriti na vprašanje, kako se dobivajo in kakšna naj bodo sadna drevesa, ki jih hočemo saditi na stalno mesto.

Redkokdaj si mlada drevesa vzgajamo sami. To je tudi lahko umevno ter večinoma boljše. Če hočemo dobiti dobro in pravilno vzgojena drevesa, če nam je veliko na tem ležeče, da nam bodo kmalu rodila, a nismo že prej za to poskrbeli, ali sploh ne umevno dreves pravilno vzgajati, obrniti se moramo vselej do posestnikov večjih drevesnic. Ti imajo že svoje strokovnjake, ki umejo z drevesi pravilno ravnati, da jih človek že z veseljem pogleda, a še večje je to veselje, ko uživa njih sladki sad, sad svojega truda.

Samoraščnikov iz gozdov itd. ne presajajmo nikdar v sadovnjak, kajti to so res „divjaki“ v pravem pomenu besede in se ne morejo nikoli razviti v lepa drevesa. Večinoma zrasedejo v senci med gostim grmovjem in drevjem, kar jih v rasti zelo ovira; tudi korenine imajo nedostatne.

Redno vsako leto hodijo zlasti po nekterih krajih krošnjarji z drevesi od hiše do hiše v našo škodo. Pod pazduho ti nosi tak človek butarico nekakega šibja, ki mu pravi, da je sadno drevje, koreninice pa sploh ni veliko videti. Ta drevesa dobiš zelo poceni, in ravno ta nizka cena jih toliko premoti, da gredo na limanice. Kmalu se prepričajo, da so bila kupljena drevesa v resnici zelo draga, kajti uspeha ni nobenega.

Drevesa naročati iz daljnih drevesnic iz mnogih razlogov ni pametno. Podnebje, zemlja i. dr. naj bo tam vsaj približno tako, kakor pri nas. Dobro si je

naročati drevesa skupno, v večji množini, ker se dobe ceneje in boljše kakovosti. Prevelika dobrota bi bile večje drevesnice po okrajih, a zato bi morala skrbeti vlada. Le na ta način ter s primernim poukom bi se moglo sadjarstvo v kratkem povzdigniti na tak višek, kakor zasluži po vsej pravici in kakor je potrebno, da nam daje trajnih in lepih dohodkov. — Nekteri pa še vedno mislijo, da sadje ni za drugo kakor da sveže zlasti otroci jedo, bolniki njegovo vodo pijejo ter — svinje žró. Resnica pa je, da se dobro sadje prav lahko spravi v denar.

Na kaj moramo gledati pri drevesu, ki ga hočemo vsaditi na stalno mesto? Glavna stvar je, da so korenine dobro razvite, nepoškodovane, fine korenine so seveda najvažnejše, kajti samo one morejo iz zemlje srkati redilne snovi, pa se rade na zraku posuše in pokvarijo. Gledati je v prvi vrsti na glavno korenino in pa na postranske korenine, ki naj jih bo več razvrščenih okoli prve.

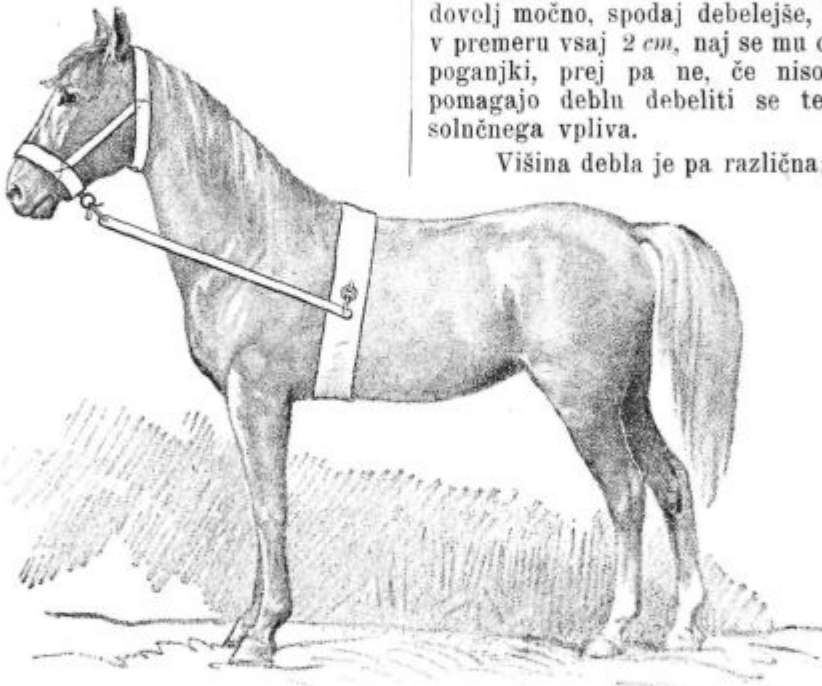
Deblo mora biti čedno, gladko, ravno, zdravo, dovolj močno, spodaj debelejše, zgoraj tanše; kjer ima v premeru vsaj 2 cm, naj se mu odstranijo vsi postranski poganjki, prej pa ne, če niso ravno predebeli, ker pomagajo deblu debeliti se ter ga varujejo slabega solnčnega vpliva.

Višina debla je pa različna; visokodebelna drevesa imajo do 2 m visoka debla, druga manj. Nizkodebelno drevo ima veliko prednosti pred visokodebelnim, če so le druge okolnosti po tem, na kar opozorim na drugem mestu.

Krona bodi naravne oblike in, če le mogoče, ne več ko leto stara. Naravne oblike pa je, če mlado drevesce obrežemo v krono tako, kakor nas uči narava sama. — Vzemimo n. pr. jablanovo mladiko v roke, štejmo na njej popje ter opazujemo njegovo razvrstitev.

Našli bomo, če štejemo od spodaj navzgor, da stoji šesto oko ravno nad prvim, ki smo pri njem pričeli šteti, itd. — V krono bomo rezali torej v primerni višini nad šestim očesom, ki naj nam da takorekoč podaljšano deblo (vrh), ostalih pet očes pa ravno toliko stranskih vej. Te imajo pozneje močno oporo če morajo nositi velike teže snega; tudi viharjem, vetrovom se branijo laže. Pogostoma pa nahajamo krone brez srednje, glavne veje. Podobne so „košu“, kakor jih je v mojem kraju nekdo v resnici imenoval, a vzgajal je doslej sam take „koše“. — Za naše razmere taka vzgoja dreves ni!

Silno važno je, da volimo prave, dobre vrste, ki so v vsakem oziru primerne našim razmeram. Za svet se moramo vselej obrniti do izkušenih mož, do strokovnjakov. Sadjar, ki hoče imeti toliko vrst sadja, kolikor ima dreves, je slab sadjar. Vendar pa še tako pogostoma slišimo, kako se taki možje bahajo in hvalisajo s svojimi vrstami; glavna reč jim je, koliko vrst imajo, a ne, kakšne so te njihove vrste sadja. Seveda se stem osmešijo pred vsakim razumnikom. Stvar je namreč

Podoba 30.

ta: Čim več sadja ene vrste pridelamo, tem laže in bolj ga spravimo v denar. Torej okoli števila „5“ se sučimo, kolikor je prstov na eni roki, pa bo dovolj, če ne preveč; če se ena vrsta v kakem letu ne obnese, pa nam druge obrodijo.

Češpljevi koreninski poganjki niso za rabo, če hočemo imeti dobra, plodna, krepka češpljeva drevesa.

Če si drevesca omislimo že jasei ter jih hočemo saditi zgodaj v prihodnji pomladi, jih moramo posamezno precej globoko zakopati, takorekoč začasno vsaditi, da jih čez zimo obvarujemo mraza.

Včasih nam pa drevesa v butarah med prevažanjem zmrznejo. V takem slučaju jih postavimo n. pr. v klet, kjer ne zmrzuje, vezi na butari odstranimo ter drevesa pustimo tako dolgo na mestu, dokler se led itd. polagoma ne otaja. Nato jih zakopljemo; če je pa zemlja zmrzla, obvarovati jih moramo na drug način, da se ne posuše na zraku, n. pr. z mokrim mahom, s platnom itd.

Drevesa nam dojdejo lahko tudi precej suha, zlasti če niso bila dobro zavarovana proti temu na daljšem potu. Taka drevesa je dobro postaviti za 1 ali 2 dni v vodo ali jih pa zakopati v zemljo ter jih v tem slučaju dobro zaliti; še pred tem jim pa moramo konce korenin, zlasti ranjenih, prav gladko prirezati do zdravega mesta, da se laže nasrkajo vode, ki jih nekako poživi, kar ravno hočemo doseči s tem ravnanjem.

Oklenimo se z večjo vnemo umnega sadjarstva, ki stane primeroma malo truda, a se izborna poplača!

A. Žmavc.

Setev lucerne.

Za lucerno se mora odbrati dobra njiva. Tam naj ostane toliko let, dokler nam daje dobre košnje. Ko nam opeša, se zopet naseje na kaki drugi pripravnijvi, kjer ni bilo vsaj 6 let lucerne.

Za lucerno je treba zemljo prav dobro pripraviti, namreč globoko obdelati, plevla dobro očistiti in dobro pognojiti. Najbolje storimo, če jo sejemo po močno gnojnih okopavinah. V tem slučaju se dotična njiva jeseni globokeje preorje in spomladi še z eno brazdo obdela, da se zemlja očisti pomladnega plevla in se dobro zrahlja. Če lucerno sejemo po okopavinah, ki smo jim močno gnojili, je zemlja dosti gnojna za lucerno. Izmed umetnih gnojil se priporočajo: Tomasova žlindra (500 do 600 kg na 1 ha) in kalijeva sol (150 do 200 kg za 1 ha). Ti gnojili kaže vobče podorati že jeseni. Namesto Tomasove žlindre se priporočata tudi rudninski superfosfat (400 kg za 1 ha) ali kostni superfosfat (300 kg za 1 ha). Ti gnojili kaže razstrositi spomladi pred setvijo.

Lucerno sejemo spomladi rajši nekoliko pozneje, ko se je zemlja že nekoliko ogrela, pa tudi zaradi tega, da je ne ujame prvi pomladni plevel, ki je najbolj nadležen. Če jo sejemo pozneje, ji tudi zemljo lahko bolj skrbno pripravimo.

Lucerno sejemo samo zase ali pa med žito. Če je zemlja dobro očiščena, je čista setev prav umestna; sicer je pa bolje, da jo sejemo med redke oves, ki daje mladi deteljici varno senco in dobro odejo. V tem slučaju pa moramo oves na vsak način pokositi, ko je še zelen. Če pustimo oves zoreti, nam lucerna močno oslabi in se lahko popolnoma pokonča, če nam oves pozneje poleže. Mnogokrat puščajo naši gospodarji vmes sejano žito zoreti, ker se jim zdi škoda za žito, če lepo kaže. Tega pa ne pomislijo, da je lucerna glavna setev, ki mora po več let trajati, in da je žito le postranski pridelek.

Za setev je treba najboljšega semena. Posebno je treba gledati na to, da je seme kaljivo in popolnoma očiščeno predenice in drugih deteljnih semen, zlasti hmeljne lucerne in medene detelje. Če dobro poznamo seme lucerne, ga je lahko ločiti od drugih deteljnih semen.

Hmeljna lucerna (rumena deteljica) se pozna na tem, da ima sredi zrna — na popku — prav majhen zobček. Njeno zrnje je tudi drobnejše, bolj okroglo in polno ter svetlorumenkaste ali rumenkastozelene barve. Medena detelja, in sicer rumenocvetoča, ki se z njo rado slepari v semenski kupčiji, ima pa bolj okroglo in ploščato zrnje, ki je nekoliko krajše, zato pa širše kakor pri lucerni. Popke ne leži na sredi zrna kakor pri lucerni, ampak niže spodaj, blizu spodnjega, ožjega konca. Po barvi je medena detelja močno podobna lucerni, ker je tudi ona voščenorumene barve, ki postane s starostjo rjavordeča. Ker seme medene detelje diši po senu, ji pravijo tudi „dišeča“ detelja. Če ne kaže doma pridelovati potrebnega semena, naj se kupuje od takih trgovcev, ki jamčijo za pristnost, čistoto in kaljivost. Če ne skrbimo za to, smo sami krivi, če sejemo plevel namesto lucerne.

Družbenim udom prodaja potrebno seme c. kr. kmetijska družba v Ljubljani, in se je zanje treba pravočasno zglasiti.

Lucerno moramo gosto sejati. Kdor pri njej s semenom varčuje, ta zapravlja. Posebno je na to gledati v krajih, ki so travorodni in kjer je zemlja zelo plevelna. Za 1 ha je treba 20 do 30 kg semena za 1 mernik posetve torej 2 do 3 kg. Seme je treba enakomerno razstrositi in plitvo zavleči.

Prezračevanje hlevov.

(Prof. Dr. K. Dammann »Die Gesundheitspflege der landwirtsch. Haussaügetiere«.)

(Konec.)

V. Zračna množina in prezračevalna potreba.

Pri krepkem prezračevanju, ki se doseže z omejenim ravnanjem, bi se lahko mislilo, da pri tem ne gre toliko za zračni prostor, ki je posamezni živali odmerjen, ampak da zadostuje, če se da živini dovolj prostora, kjer stoji in leži. To naziranje je pa napačno, ne glede na to, da vsako prezračevanje lahko sempatja odreče, že zato, ker se vselej čuti hud preprih, če se v eni uri več kakor trikrat toliko zraka dovaja, kakor ga more imeti prostor, ki se zračni. Če se za eno glavo velike živine zahteva, da se ji v eni uri dovede 60 m³ zraka, bi se smelo v hlevu, ki obsega 200 m³ prostora, rediti največ 10 goved ali konj. Na vsako glavo bi potem hodil prostor 20 m³, ki bi, če se zrak trikrat v eni uri obnovi, dovalj posamezni živali zahtevanih 60 m³ zraka. Bolje je pa gotovo, če se zračna množina obilneje odmeri in vsaki glavi velike živine odkaže prostor 30 do 40 m³. Za različne vrste domače živine potrebna zračna množina se dobi, če se množijo višina hleva s postornino, ki se je zgoraj označila za potrebno.

Vzrok, zakaj zasluži večja zračna množina prednost, se mora iskati v dejstvu, da krepko prezračevanje, ki ga je manjši prostor zaradi močnejšega onečiščenja zraka potreben, pozimi znatno ohladi hlev. Po drugi strani pa zračni prostor, ki je živini v hlevu odkazan, tudi ne sme biti preveč velik, ker potem živali, tudi če so vse odprtine zaprte, že zaradi prevelike obsežnosti ohlajenih stenskih ploskev hleva ne morejo dovolj ogrevati s svojo gorkoro.

Zato nastane vprašanje, koliko množino svežega zraka najmanj potrebuje kaka žival. Ker ne dostaja

določenih podatkov, moramo pri preračunjenju te prezračevalne potrebe vzeti za podlago ogljikovo kislino, ki jo živali izdihavajo. Na tej podlagi moramo reči, da je prezračevalni potrebi primerna ona množina zraka, ki je potrebna, da se izdihana ogljikova kislina razredči do one stopnje, ki je enaka razliki med dopustno in navadno množino ogljikove kisline v zraku. Če se vzame, da ima svež zrak povprečno 0.5‰ ogljikove kisline, odpade na posamezen liter 0.5 cm³ tega plina. Vsak liter svežega zraka sme torej sprejeti le 2.5 cm³ ogljikove kisline, da se ne prekorači na 3‰ določena meja za dober hlevski zrak. Ena glava velike živine 500 kg žive teže izdiha v eni uri okrog 125 l ali 50.000-krat 2.5 cm³ ogljikove kisline. Iz tega sledi, da je treba 50.000 l = 50 m³ svežega zraka v eni uri, če se hoče trajno imeti dober zrak v hlevu.

Na ta način se da prezračevalna potreba izračuniti in bi govedo, 500 kg težko, imelo prezračevalno potrebo 50 m³ zraka na uro.

Ta postavke lahko dobi veljavo le v omejenem zmislu. Kakor se že više ali niže odmeri dopustna množina hlevskega zraka glede ogljikove kisline, se pride gotovo tudi do različnih posledkov. Če se n. pr. vzame za mejo 4‰ in za povprečno množino ogljikove kisline v zraku 0.4‰, se dobi kot prezračevalna potreba le 35 in 42 m³ na uro. Kljub temu bo pravilno ostati pri zgornjih številih; in že zato, ker se ogljikova kislina ne napravlja le z dihanjem in ker ogljikova kislina ni edina, ki onečiščuje zrak, je zelo potrebno označiti dovajanje zraka po 50 in 60 m³ na uro za 500 kg teže velike ali majhne živine.

VI. Preračunjenje učinka naravnega in umetnega prezračevanja.

Potrebi po zraku se mora zadostiti deloma potom naravnega prezračevanja, v kolikor pa ta ne zadostuje, s pomočjo umetnega prezračevanja. Učinek naravnega prezračevanja novozgrajenega hleva se v posameznem slučaju izračuni po Pettenkoferjevem načinu, in sicer tako, da se določi upadanje in naraščanje množine ogljikove kisline. Iz izida preiskave v začetku in koncem preskuševalne dobe se preračuni obseg zračne menjave.

VII. Povprečna velikost in število oddušnikov.

Navadno se priporoča na vsakih 180—350 m³ hlevskega prostora navpičen preprost oddušnik s prerezom 0.1—0.2 m². Kljub težkoči, ki je vtemeljena v sodelovanju mnogih in zelo premenljivih činiteljev, naj preračunimo njih skupno prerezno velikost. Ker vemo, koliko kubičnih metrov zraka je potrebno vsako uro za živali v hlevu, izvemo iz razlike tega števila in izračunjenega naravnega prezračevanja množino zraka, ki jo je treba še dobiti s prezračevanjem. Po teoretični sodbi lahko mislimo, da zadostuje činitelje tako postaviti, da zadostujejo tej nalogi. Ker se pa živahnost naravnega prezračevanja znatno izpreminja vsled razlike toplote, vsled vetra in stenske vlažnosti in je tudi hitrost dovajanja in odvajanja zraka v umetnih prezračevalnikih odvisna od toplote in vetra, se pokaže potrebno, napraviti navpične oddušnike, ki hodijo vsled močnejšega in koristnejšega delovanja v prvi in glavni vrsti v poštev, tako da lahko tudi v manj ugodnih razmerah za silo sami priskrbe potrebno dovajanje zraka.

Obseg dovajanja in odvajanja zraka skoz oddušnike je odvisen od skupnega prereza. Zato je treba določiti, kako velik mora ta biti. Prerez posameznega oddelka oddušnikovega ne sme presežati 0.2 m². Če se porabijo na štiri dele razdeljeni Muirovi oddušniki, bi pod po-

gojem, da dva oddelka dovajata zrak, dva pa odvajata, zadostovali štirje, ki ima vsak skupen prerez 500 cm², da bi pod ugodnimi razmerami sami dovajali potrebni zrak. Kljub temu se priporoča, ker oddušniki včasih odrečejo službo, zlasti pri ne preveč luknjičavih stenah, obenem napraviti nekaj vodoravnih odprtih v stranskih stenah pod stropom. Ti vodoravni kakor tudi navpični prezračevalci pa morajo pri odprtinah v hlevu imeti urejevalne zaklopnice, ki se lahko vsak čas zapro ali odpro.

VIII. Znižanje hlevske toplote vsled umetnega prezračevanja.

Zaklopnice pri prezračevalnikih so potrebne vsled prehudega ohlajenja, ki bi sicer nastalo v hlevu v mrzlem letnem času vsled trajnega neoviranega dohajanja zraka. Že pri zunanji toplini, 8° R vidimo, da pade včasih tekem pol ure toplomer v hlevu od 14° na 9° in vlagomer od 40° na 36°, in seveda se toplina še bolj zniža, če je zunanja toplina veliko nižja. Iz tega sledi, da je navadno treba pozimi imeti vodoravne prezračevalnike zaprte in prepustiti dovajanje zraka, v kolikor ne store tega oddušniki, delovanju luknjičavih sten, ki imajo poleg tega še to prednost, da ogrevajo prehajajoči zrak v svoji notranjosti.

Na ta način se lahko doseže, da so ovčiji hlevi in hlevi za klavno živino tudi v hudi zimi vedno dovolj gorki. To se pa ne zgodi vselej tudi v konjskih, kravjih in svinjskih hlevih, ki potrebujejo večjo toplino, in še manj v stajah novorojenih živali. Včasih morajo v teh tudi navpični oddušniki ponoči in večji del dneva zaprti biti in dovajanje zraka se mora prepustiti le nezadostnemu delovanju naravnega prezračevanja. Ta okolnost nas sili, da moramo upoštevati take prezračevalne uredbe, ki imajo poleg tega, da odstranjujejo slabe pline in znižujejo vlažnost hlevskega zraka, obenem boljši učinek, ki varčuje z gorkoto. Doslej se taki še niso izdelovali; kurjava s pečmi, ki se to z njo lahko doseže, se je le posamič uporabljala v hlevih polnovrednih plemenskih konj in svinj plemenitih vrst.

Kako velik pomen ima dobro prezračevanje nele za obranitev zdravja, ampak tudi za tvorilno zmožnost živali, je jasno razvidno iz statistike, ki se je sestavila v nekem vzornem hlevu v Frankfurtu ob Meni. Tamošnje, zelo dobro krmiljene šviške krave, 80 po številu, so dajale, preden se je uvedlo prezračevanje v novem hlevu,

leta 1877. povprečno po 3700 l mleka,
" 1878. " " " 3700 " "
" 1879. " " " 3715 " "

potem ko se je uvedlo prezračevanje,
leta 1880. povprečno po 4050 l mleka,
" 1881. " " " 4152 " "
" 1882. " " " 4355 " "

Boljše prezračevanje je torej pri enaki krmi zvišalo dohodek mleka za 483 litrov pri kravi na leto.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 149. Kupil sem posestvo, ki je bilo šestintrideset let vknjiženo na ima prodajalca. Na to posestvo je vpisana tudi parcela, ki je od nje prodajalec ves čas plačeval davek, a si jo sosed lasti, češ da jo je vedno užival. Aji morem parcelo nazaj terjati, ali vsaj povračilo davka? (A. O. v S.)

Odgovor: Če sosed dokaže, da je parcela zakonitim potom prešla v njegovo last, ali, če jo je vsled tridesetlet-

nega nemotenega uživanja priposestoval, potem nimate Vi nikake pravice do dotične parcele, četudi je na Vaše zemljišče vknjižena in je prejšnji lastnik tega zemljišča zanjo davek plačeval. Pravico pa imate terjati povračilo krivično plačanega davka, in sicer za trideset let nazaj, in sicer od onega, ki ste zanj davek plačevali. Pravica do povračila davka obstoji za Vas le za tisti čas, odkar ste posestnik, za drugi čas pa prejšnjemu lastniku zemljišča.

Vprašanje 150. Že nekaj časa sem prav slabo rase solata na mojem vrtu, ki je zelo majhen in za kaj drugega ni poraben. Jeseni sem opazil na koreninah polno uši. Korenine sem pobral in spravil na kup. Sedaj vidim, da uši še žive in zraven je vse polno rdečkasto rumenih zrn, kakor bi korenine s prosom potresel, in nahajajo se tudi $\frac{1}{3}$ cm dolgi črvi. **Kteri zajedalec je to, ki mi solato kvari, in kako se zatre?** (S. v S.)

Odgovor: Kjer se na enem istem prostoru vedno ista rastlina prideluje, se tudi razmnožujejo njeni škodljivci. Že iz tega vzroka je menjava rastlin neobhodno potrebna. Vaši solati škoduje na koreninah neka zemeljska uš (tychea setariae), zato ni bilo prav, da ste korenine hranili, temveč bi jih bili morali z vso zalego vred uničiti. Poleg te uši spodjedajo Vašo solato tudi ličinke pokalice, ki je na solati živi več vrst. Črvi, ki ste jih našli na koreninah solate, so namreč bržkone ličinke kake pokalice. Proti nšem ni drugega sredstva, kakor da korenine jeseni porujete in jih z vso zalego vred uničite. Nekaj uši pa ostane v zemlji in le tedaj poginejo, če drugo leto ne dobe primerne hrane; zato je treba vrt vsaj za eno leto obsejati ali posaditi z rastlinami, ki nanje dotične uši ne gredo. Proti ličinkam pokalic je najboljšo sredstvo obiranje pokalic, ki se sproti uničujejo.

Vprašanje 151. Pridelujem radič za prasičjo krmo, zato vprašam, **ali je dobro radič podorati in ga na eninisti njivi zopet sejati?** (I. R. v P.)

Odgovor: Enoinisto rastlino na istem prostoru zapored sejati ni nikdar dobro, ker se v zemlji preveč razmnože njeni škodljivci in se zemlja za dotično rastlino navadno utruji. So pa zemlje, ki enoinisto rastlino dlje časa prenese, in so tudi rastline, ki se brez škode lahko zapored na isti prostor sejejo ali sade. Če je njiva dobro zagnojena, bo radič bržkone tudi še drugič dobro uspeval.

Vprašanje 152. Ali naj se **gnoji z amonijevim sulfatom na njivah in travnikih**, kadar je zemlja mokra ali suha, ali naj se to gnojilo podorje ali le podvleče in ali se amonijev sulfat sme potresati na že ozenelele rastline? (I. Z. v S.)

Odgovor: Amonijev sulfat se sme rastresati na mokra ali suha tla, ker ga voda ne izluži kakor čilski soliter, temveč ga zemlja v sebi pridržuje. Ker je učinek amonijevega sulfata zavisen od zemeljskih gliv, zato učinkuje počasneje kakor čilski soliter in se mora zato pred setvijo raztresti. Podorati to gnojilo vsekako ni umestno; podvleči ga je dobro, vendar ni neobhodno potrebno. Potresanje amonijevega sulfata na ozenelele rastline (na ozimino, travnike) naj se zvrši kolikor mogoče zgodaj, kakor hitro je mogoče priti na njivo ali na travnik, torej že meseca marca ali tudi meseca februarja. Potresanje na tenko sneženo plast nič ne škoduje. Nasprotno pa posipanje ozelenelih rastlin v drugi polovici meseca aprila ni priporočeno.

Vprašanje 153. Pri nas nekteri trdijo, da so pivovarniške tropine nezdrava krma za govejo živino in da goved prične silno propadati, kadar se preneha s pokladanjem teh tropin. **Kakšno krmilno vrednost imajo pivovarniške tropine in koliko se jih sme posamezni živali na dan brez škode pokladati?** (J. V. v S.)

Odgovor: Kaleč in posušen ječmen se imenuje slad. Iz tega slada se kuha pivo, in ječmenovi ostanki se imenujejo pivovarniške tropine, ki imajo v sebi zelo veliko vode, pa

tudi veliko beljakovin. Prebavnost teh tropin je zlasti pri govedu precej dobra in živali tropine kaj rade jedo. Ker imajo pivovarniške tropine prav malo rudninskih snovi v sebi, zato niso priporočene za rastočo živino, tembolj so pa priporočene za goved, ovce in prasiče. Pri pitanju govedi se sme kvečjemu tretjina redilnih snovi dati v obliki tropin. Pivovarniške tropine pospešujejo mlečnost in, če se obenem poklada dovolj sena in rezanice, sme dobiti ena krava na dan do 15 kg tropin. Tamkaj, kjer se vzreja mlada živina, se pa ne priporoča kravam pokladati velikih množin tropin, kajti izkušnja uči, da teleta od takih krav kaj rada poginejo za drisko. Pivovarniške tropine, če so sveže in zdrave, niso za goved nikakor nezdravo krmilo; škodovati pa morejo, če se skisajo in splesnijo, kar se v gorkem času zelo hitro zgodi, zato se morajo tropine takoj iz pivovarne popolnoma sveže pokladati. Tropine imajo v sebi, kakor povedano, precej veliko beljakovin, in če se z njimi naenkrat preneha krmiti in se novi krmi ne dodane dovolj kakega močnega krmila, je čisto naravno, da žival mora propadati. Takega propadanja pa niso vzrok pivovarniške tropine, ampak napačno krmiljenje.

Vprašanje 154. Na šolskem vrtu je več pritličnih dreves, in sicer v obliki palmet in navpičnih kordonov, ki pa že 4 do 5 let niso bili obrezani in so zato svojo pravo obliko izgubili. **Kako naj obrezujem zanemarjeno oblikovano drevje**, da vsaj deloma dobi zopet pravo obliko? (I. K. v G.)

Odgovor: Pravilno oblikovano pritlično sadno drevje mora imeti po svojih vejah rodni les enakomerno razdeljen, kar pa na zanemarnjenih pritlikavcih gotovo ni, kajti tako drevje je prosto naprej raslo, tvorile so se le veje in sploh les, zato so sedaj te veje prazne rodnega lesa. Tako drevje spraviti nazaj v pravilni stan ni tako lahko, in je način obrezovanja za vsako drevo drugačen, zlasti z ozirom na njegov sedanji stan, na njegovo rast in deloma tudi na njegovo podlogo. Splošno navodilo dati je naravnost nemogoče. Če je drevje še mlado, ga bo morda najbolj kazalo močno skrajšati ter morate pričeti odnovega oblikovati s pomočjo zimskega obrezovanja in poletnega občipavanja. Vzganjanje in obrezovanje pritličnega sadnega drevja je seveda treba dobro razumeti, a to se ne da kar nakratko povedati, kajti ta dela zavzemajo obširno poglavje sadjarstva. V klasični nemški knjigi Francoza N. Gaucherja „Handbuch der Obstkultur“ najdete z izvrstnimi podobami pojasnjeno, kako se vzgaja in obrezuje pritlično drevje raznih oblik.

Vprašanje 155. Imam šest let staro kobilu, ki nastavlja gobec na jasli ter jih nekako grize; istotako dela z gobcem na drog, kadar je vprežena. Vsled tega ima sprednje zobe precej obrabljene. Neki konjski prekupec je to konjevo grizenje označil za napako, češ da tak konj sčasoma prične hirati. **Ali je tako konjevo glodanje bolezen ali le razvada**, ki je v resnici škodljiva, in kako se ta bolezen ali razvada odpravi? (F. W. v R.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete glodanje lesa po konju, je hlapanje, ki ni nikaka bolezen, temveč razvada, ki samasebi ni le neprijetna, ampak je tudi zdravju konja škodljiva. Natančnejši odgovor najdete v spisu „Glodanje in hlapanje pri konjih“, ki je objavljen v današnji številki „Kmetovalca“.

Vprašanje 156. Ali je za kravo res nezdravo, če požre svoje trebilo? Pri nas je to mnenje razširjeno in ljudje pravijo, da taka krava izgubi mleko, hira in slednjič pogine? (V. K. v L.)

Odgovor: Če krava svoje trebilo požre, ni ravno posebna nesreča, vendar se lahko pripeti, da si krava s trebilo želodec pokvari in je potem bolna. Na želodcu bolna krava, dokler bolezen trpi, pač nima posebne slasti, zato ima manj mleka in v izrednih in izjemnih slučajih je

bolezen lahko tako močna, da krava nekaj časa hira. Veliki večini krav pa trebilo prav nič ne škoduje, in če se bolezen na želodcu takoj zapazi in primerno zdravi, navadno ni zlih posledic.

Vprašanje 157. Ali je res potrebno dati teletu takoj po skotitvi nagobčnik, da ne pobira in ne je neprebavnih reči, in koliko časa naj se teletu nagobčnik pusti? Jaz sem svojemu teletu dal narediti pri kleparju pločevinast nagobčnik, ki je luknjičav, da tele lahko diha. Ljudje se temu mojemu ravnanju posmehujejo, zato Vas vprašam, kakšnega mnenja ste Vi? (V. K. v L.)

Odgovor: Novorojenim teletom dajati nagobčnike, ni potrebno in je res smešno. Zdravo in sito tele ne bo nikdar pobiralo in jedlo nezdravih reči in zlasti ne bo pilo ali lizalo gnojnice. Če tele to dela, je to vedno znak bolezni v prebavilih, zato je treba poiskati vzrok bolezni ter ga odstraniti. Pri umnem ravnanju z novorojencem se kaka taka bolezen sploh ne sme pojaviti, in če se pojavi, je mnogokrat vzrok, ker ni dobilo prvega mleka, t. j. mlezeve, ki je nekaka naravna hrana in potrebno zdravilo za novorojeno žival. Tretji teden naj se teletu že ponuja kako prav mehko seno, da se prične vaditi na drugo krmo kakor mleko, drugače prične stikati po stelji, če je lačno. Destokrat je pobiranje stelje in lizanje gnojnice le razvada, ki jo tele dobi od dolgega časa, zato tele ne sme biti privezano, a biti mora na svetlem prostoru, kjer se more gibati, in če je vreme ugodno, naj pride tudi na prosto.

Vprašanje 158. V 4. številki „Kmetovalca“ ste objavili spis s podobami o izredno mlečnih kravah. Bral sem spis svojim sosedom, ki so kar strmeli in se jim je vse zdelo neverjetno. Prosim Vas, odgovorite v „Kmetovalcu“, kako se morajo krave rediti in krmiti, da pridejo do tako ogromnih množin mleka? (V. K. v L.)

Odgovor: Pregovor, krava molze pri gobcu, je pač resničen, a prava in zadostna krma še ne naredi vsega. Kar se tiče krmljenja takih krav, smo že odgovorili na podobno vprašanje v zadnji številki „Kmetovalca“. Poleg zadostne in dobre krme je poglavitoa reč umna izbira in reja plemenske govedi, kajti le od dobrih molznih krav, ki so zaskočene od dobrih bikov, je mogoče dobiti teleta, ki se iz njih z umno vzrejo dajo narediti dobre molzne krave. V to svrhu je potrebno smotreno živinorejsko delovanje, ki je v glavnih potezah označeno na koncu dotičnega spisa. Seveda so izredno mlečne krave le od mlečnih pasem, kakor je n. pr. holandska pasma, a takih govejih pasem pri nas ni in tudi naše gospodarske razmere niso zanje.

Vprašanje 159. Ali je hrošč, ki živi za borovo lubadjo, škodljiv in kako se uničuje? (I. S. v L.)

Odgovor: Za borovo lubadjo živi več vrst lubadarjev, ki so vsi borovcem zelo škodljivi. Proti lubadarjem ni drugega sredstva, kakor da se vsa napadena drevesa takoj posekajo, se olupijo in lubad sežge. Seveda je zelo važno, da se vse odpadlo vejevje ne pusti, da bi v gozdu ležalo, temveč se istotako takoj iz gozda pospravi in sežge.

Vprašanje 160. S čim se tele najbolje in najceneje opita? (I. M. v T.)

Odgovor: Za pitanje telet je najboljša neposneto sladko mleko, ker le taka teleta obdrže lepo belo in okusno meso, dočim seno in zrnje škoduje kakovosti mesa. Kjer se pitana teleta dobro izplačajo, se jim morejo s pridom dajati jajca. Namesto samo z neposnetim mlekom se teleta deloma lahko pitajo tudi s posnetim mlekom, ki se mu doda na liter 25—30 g riževe moke in 35—40 g zdrobljenega lanenega semena. Tudi 50 g turskične ali ajdove moke na liter posnetega mleka je dobra pitna krma za teleta. Dober uspeh s pitanjem telet s cenejšimi krmili kakor je sveže neposneto mleko, je pa le tedaj mogoč, če so teleta takoj prvi dan

od matere odstavljena in se umetno dojijo, kajti le taka teleta se dajo uspešno z drugimi krmili kakor mleko pitati, ne da bi zaostala, kadar se preide od mleka na druga krmila. Naši mesarji ne plačajo za pitana teleta primernih cen, zato se pitanje telet pri nas sploh ne izplača.

Vprašanje 161. Iz česa se naredi dober cepilni vosek? (I. M. v T.)

Odgovor: Dandanes se ne rabi več cepilni vosek, temveč cepilna smola. Vzame se čista smrekova smola (ne borova), ki se pri ognju raztopi, potem se raztopljena smola od ognja odmakne ter se ji počasi in pazno prilije za osmi del teže dobrega špirta, da se vse skupaj ne vname. Raztopljena smola se s špiritom dobro zmeša in potem pusti, da se shladi. Nekteri pridevajo na kilogram te zmesi še kake tri žlice lanenega olja. Cepilno smolo je treba pokrito hraniti, da se prehitro ne strdi. Kadar je toliko strjena, (ko je namreč čez nekaj tednov veliko špirta izpuhtelo), da ni moči več z njo mazati, takrat se ji zopet dolije primerna množina špirta in se vse skupaj dobro premeša.

Vprašanje 162. Redim kokoši male bele laške pasme. Petelin, ki je ravno te pasme, nektre kokoši silno sovraži, in če se mu približajo, jih napada in do krvi oklujuje, dočim ima druge kokoši rad. Kaj je temu vzrok in ali se da odpomoči? (V. B. v O.)

Odgovor: So petelini, ki marajo le za gotovo število kokoši in med njimi le za gotove kokoši, dočim drugih ne marajo, ali jih naravnost sovražijo. Takih petelinov so potem za osvožene kokoši neporabni plemenjaki in se morajo z drugimi nadomestiti. Čim čilejši je petelin kot plemenjak, tem več kokoši prenese. Plemensko čil petelin, ki se zadostno pregiblje na obširni paši, je vedno boljši plemenjak kakor petelin, ki ima majhen prostor za gibanje in morda celo nič naravne paše.

Vprašanje 163. Moja zelo lepa in mlečna krava se ne pusti molsti, kakor hitro tele odstavim, in takrat tudi med molžo brca. Ali se da temu na kak način odpomoči in ali bi kaj veljalo rabiti mlečno cev? (I. Z. v L.)

Odgovor: Molzač, ki res zna molsti, zna narediti, da taki kravi mleko šine v vime in ga tudi da, a takih molzačev pri nas nimamo, kajti pri nas sploh ne znajo molsti. Poglavito je tako kravo pomiriti z lepim ravnanjem, s prijaznim prigovarjanjem, z božanjem, z rahlim trkanjem po rogovih itd. Vsaka sila in sirovost je neumestna. Krava gotovo da mleko, če ga v vimenu ima, zato je prva skrb poskrbeti, da mleko v vime šine, in to se doseže s pomirjenjem in s pravilnim obdelavanjem vimena, t. j. s pravilno molžo. Mlečna cev semtertja nekoliko pomaga, a z njeno pomočjo odteče le mleko iz seskove dupline, ne pa drugo mleko iz žleze, ker jo zapirajo z venozno krvjo prenapolnjene krvne žile.

Vprašanje 164. Okoli nas hodi rezač (skopitar), ki vedno več računa in drugim ne pusti rezati, češ da morajo imeti patent. Ali rezač sme računati, kolikor hoče, in ali je zavezan povrniti škodo, če živinče pogine? So pri nas ljudje, ki znajo rezati, ne da bi se bili kaj izsolali, pa se bojijo rezati, ker bi jih kdo lahko naznanil, zato vprašam, če ti smejo rezati zastoj, če ne plačujejo patenta? (F. O. v K.)

Odgovor: Z rezarsko obrtjo je pri nas v Avstriji sploh nekako čudno in ni glede nje nobenih zakonskih določb. Pravilno bi smeli rezati le živinozdravniki. Danes velja pri nas rezarstvo za svobodno obrt, ki jo sme vsako vršiti, ki jo prijavi pri obrtni gosposki in plačuje obrtno dohodarino. Rezač sme računati, kolikor hoče, in zastoj sme rezati kdor hoče. Šole za rezarje sploh ni nobene ter so vsi rezači samouki. Če se rezaču, ki plačuje obrtnino, more dokazati, da je on zakrivil smrt rezane živali, se morda dá civilnopravdnim putem od njega izterjati povračilo škode,

a takega slučaja pri sodiščih vsaj pri nas še ni bilo in bi bila pravda kaj težka, kajti rezač se postavi na stališče: Rezatev je svobodna obrt, jaz plačujem obrtarino, država ne skrbi za strokovni pouk in zato jaz nisem odgovoren, če sem škodo zakrivil; saj nisem imel in nimam prilike, da bi se za svojo obrt pravilno izučili. Mi pravimo: Rezatev se mora prepustiti živinozdravniku, ki so odgovorni za škodo, ki nastane vsled njih dokazane nepravilne rezatve.

Vprašanje 165. V naši občini je veliko grintavih maček, ki hodijo ležat v steljo, ki jo rabimo za prasiče in za goved. **All mačje grinte nalezejo tudi druge domače živali?** Kako se grintavost zdravi? (M. M. v S.)

Odgovor: Grintavost maček povzroča zelo majhna pršica (*sarcoptes cati*), ki navadno živi v koži maček in domačih kuncev, gre pa tudi na človeka, konja, goved in psa. Zdravljenje grintavosti je najbolje prepustiti živinozdravniku.

Vprašanje 166. Po senožeti, ki je zasajena s sadnim drevjem, sem jeseni raztrosil mešanec, ki mu je bilo tudi nekoliko premogovega pepela primešanega. Sosed trdi, **da je premogov pepel sadnemu drevju škodljiv**, ker drevje dobi od njega raka. Ali je kaj resnice na tem? (M. M. v S.)

Odgovor: Premogov pepel ni sadnemu drevju škodljiv in prav gotovo ne povzroči raka, ki ima vse druge vzroke. Nekatere vrste sadnega drevja so raku bolj podvržene kakor druge. Rak se najrajši dela na zanemarjenih ranah, ki nanje moreta zrak in vlaga neovirano vplivati. Drevje, ki rase na neprimernih tleh, tem lažje postane rakavo. Tudi kažejo praktične izkušnje, da se rak prenese od drevesa na drevo in od veje na vejo, seveda tam, kjer so na lubadi odprte rane.

Vprašanje 167. Ali je kaka določba, ki predpisuje, **koliko smejo mlinarji vzeti od žita**, oziroma moke, kadar se jim da žito v mletev? (V. T. v R.)

Odgovor: Mlinarstvo je svobodna obrt ter mlinar ni na nobene predpise vezan, koliko sme vzeti za svoje delo. Nespametno je dati v mlin žito mletí, preden se dogovorite za pogoje, in ker je pri Vas več mlinarjev, dajte tistemu mletí, ki Vam melje pod najugodnejšimi pogoji.

Vprašanje 168. Pri nas je na sadnem drevju, in sicer na jablanah kakor na hruškah, vse polno listnih uš. Močno in pogosto škropljenje z modro galico prav nič ne izda. Ali je kak boljši način, **da se z njim listne uši na sadnem drevju zastro?** (M. R. v C.)

Odgovor: Raztopina modre galice je prav malo uspešno sredstvo proti listnim ušem, celo če se drevje preprosto škropi, kajti listne uši so na spodnjih plateg listja in jih raztopina pri škropljenju večinoma niti ne zadene. Prav zanesljivo sredstvo proti listnim ušem je tobakova voda, ki se naredi iz tobakovega izvlečka, ki se ga pol druga žlica pomeša z litrom vode. Tobakov izvleček dobite v vsaki večji tobakni prodajalni. Tobakova voda se dene v skledo in se po ušeh napadeni vršički v njo pomakajo, kajti le tiste uši poginejo, ki jih tobakova voda zmoči. Ker listne uši redno napadajo le mlado drevje, ki ni visoko, zato tega dela ni težko zvrševati, in če je drevje vendarle previsoko in ni lahko priti do napadenih vršičkov, se pa podstavi kaka priprava, da se more nanjo stopiti.

Vprašanje 169. Moje posestvo je tik vode in **varuh ribolova v tej vodi hodi po mojem svetu ter pohodi veliko trave**. Jaz mu branim hoditi, ker je javna pot prav blizu in z nje lahko vidi na vodo, a on trdi, da ima pravico hoditi kjer hoče ob vodi. Kaj določa za ta slučaj zakon? (J. R. v B.)

Odgovor: Ribarski zakon za Kranjsko določa v svojem 42. § sledeče: Ribičem in njih pomuženemu osebju je, da zvršujejo ribarstvo, dovoljeno stopati na tuja obrežna zem-

ljišča ter pritrjevati na njih ribolovne priprave; vendar so dolžni ravnati s primerno opreznostjo, da bi kaj ne poškodovali, ter povrniti morebiti storjeno škodo. — Po besedilu te določbe sme torej ribiško osebje stopati na tuje obrežje le v svrhu ribarstva ter je lastnik lova dolžan povrniti vsako nastalo škodo. Če naj se nadziranje vode tudi prišteva zvrševanju ribarstva, je lahko preporno vprašanje. Ker pa zakon naravnost nalaga dolžnost ribičem, da morajo biti oprezni, da kaj ne poškodujejo, zato iz tega jasno sledi, da varuh lahko hodi pri nadziranju po javni poti, če z nje lahko vodo pregleda. Tako ravnanje je posledica primerne opreznosti. Da bi varuh lova hodil po obrežju, kjer hoče, to prav gotovo ni postavno; on se mora držati zakonskih prepisov, ki mu vелеvajo biti opreznemu, in če kako škodo naredi, jo mora povrniti.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju, saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Podružnica v Št. Vidu nad Ljubljano.

Naša podružnica je preteklo zimo priredila tri kmetijske sestanke, in sicer:

24. oktobra 1909 je predaval c. kr. kletarski nadzornik g. Fr. Gombač o sajenju in oskrbovanju vinske trte ob solnčnih stenah. Udeležba je bila povoljna in uspeh predavanja se je že letošnjo pomlad pokazal v tem, da so podružnični udje naročili lepo število zgodnjih trt, ki jih je g. predavatelj priporočal za naše kraje.

Na kmetijskem sestanku dne 28. novembra 1909 je predaval okrajni živinozdravnik g. I. Miklavčič o prasičji rdečici in umni govedoreji. Tudi to predavanje je bilo prav dobro obiskano ter so udeleženci z zanimanjem sledili izvajanjem g. govornika.

Dne 27. svečana 1910 je pa priredila podružnica že svoj XXII. kmetijski sestanek. Predaval je ravnatelj c. kr. kmetijske družbe g. ces. svetnik Gustav Pirc o nastopu novega življenja vsled oplemenitve, o podedovanju v živinoreji in o živinorejčevih nalogah, podedovane in zasnovane lastnosti v mladiču prinesli do viška razvitja.

G. predavatelj je v poljudni obliki obrazložil nastajanje in razvoj novega življenja v maternem telesu po oplemenitvi. Polagal je veliko važnost na izbiranje živali za pleme z ozirom na podedljive lastnosti, ki se potom njih že pri oplemenitvi zasigurajo vse tiste lastnosti v bodočem plodu, ki jih imajo starši. Toplo je priporočal skrb za mladiča že v maternem telesu ter dobro in pravilno izrejo v prvi mladosti, da se že zasnovane lastnosti v mladiču privedejo do popolnega razvitka.

Udeležba je bila izredno velika, kar je dokaz, da se udje podružnice zanimajo za kmetijski napredek, priča pa tudi, kako priljubljen je g. ravnatelj.

Ob sklepu predavanja so ga udeleženci toplo zahvaljevali za krasno predavanje ter so izrazili željo, da bi nas g. ravnatelj kmalu blagovolil razveseliti še s kakim predavanjem, G. ravnatelj nam je obljubil, da pride zopet predavat prihodnji mesec o molži in o perutinarstvu, izrekel pa je željo, naj bi na ta sestanek prišle tudi naše gospodinje in dekleta, zlasti zato, ker mlekarstvo in perutinarstvo spada bolj v žensko področje.

S temi kmetijskimi sestanki je podružnica dosegla pri svojih udih tako zanimanje za kmetijski napredek, da se je 7 podružničnih udov udeležilo poučnega tečaja, ki se je vršil dne 22. in 23. svečana t. l. na Grmu.

Kmetijske novice.

Tečaj za pridelovanje zelenjadi na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi od 9. do 11. maja tridnevni tečaj za pridelovanje zelenjadi z naslednjim sporedom: V pondeljek, dne 9. maja. Od 2 do 4 popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in v okolici mest. Prireditel in razdelitelj zelenjadnega vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4 do 5: Praktično razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 10. maja. Od 8 do 10 dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjave v gorkih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10 do 11: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2 do 4: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4 do 5: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 11. maja. Od 8 do 11 dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Ohranjanje in ukuhanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2 do 4: Ukuhanje zelenjadi v šolski kuhinji (praktično) — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot, in sicer le za železnico do Novega mesta, in za hrano po 2 K na dan. Kdor se želi tečaja udeležiti ali pa s podporo tečaj obiskati, naj se prihlasi do 30. aprila pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu.

Družbene vesti.

* **P. n. gg. družbene ude** nujno prosimo, da vse gospodarske potrebščine, zlasti semena, pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja, zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

* **Gg. družbenim udom naznanjam**, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznanne tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 56 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utрпи, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da se mora naročena modra galica družbi, oziroma podružnicam takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti. Opozarjamo vinščake, da pride letos na trg silno veliko ameriške in angleške modre galice, ki je cenejša, a zato ni čista, je trtam lahko škodljiva in je navadno v velikih težkih sodih, ki voznino zelo podražijo, ter je vrhutega smetna, da končno v sodu ostane veliko neporabnega blaga. Naša družba ima letos le omejeno množino modre galice kupljene, ker ve, da se bo marsikdo dal zapeljati po cenejši ameriški galici, zato prosimo, naj se nam naročila kmalu pošljejo.

* **Plemenske prasiče** velike bele angleške pasme bo družba oddajala spomladi pod pogoji, ki so označeni v razglasu med uradnimi vestmi te številke.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro 19% po 7 K 50 h 100 kg.
Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po 7 K 50 h 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih v celih vagonih franko na vsako postajo. Svarimo pred nakupom superfosfata, ki je zaznamovan kot 12–14 odstoten, če ni primerno cenejši, kajti tak superfosfat je resnično le 12 odstoten in sme v razmerju z gorenjo ceno le K 6'36 veljati.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg. Naročila na cele vagonse se zvrše naravnost iz tvornic in se cena vsled zmanjšanja stroškov dokaj zniža.

Kalijevo sol po 12 K 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 20 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor goji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40% kalija in stane 12 K, dočim ima kajnit le 12–13% kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 4 K 50 h. Tudi to gnojilo pošljemo odjemalcem celih vagonov naravnost iz tvornic za ceno, ki je dosti nižja.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 30 K 100 kg.

* **Vinogradniško gnojilo** (mešano umetno gnojilo za vinograde), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 15 K 50 h 100 kg z vrečo vred brez voznine. Pri naročitvah v celih vagonih je cena 15 K. — (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. št. letošnjega „Kmetovalca“.)

* **Vrtno gnojilo** (mešano umetno gnojilo za zelenjad, cvetice in rastline v cvetličnikih), ki vsebuje 7% v vodi raztopne fosforove kisline, 6 2/3% čistega kalija (ne žveplenokislega!) in 6 1/3% dušika (5% amonijevega dušika in 1 1/3% dušika solitrne kisline) oddaja družba v množinah 5–10 kg po 50 h, 10–25 kg po 40 h in v večjih množinah po 30 h kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. št. letošnjega „Kmetovalca“.)

* **Vreče kupujemo!** C. kr. kmetijska družba kupi popolnoma dobre, cele ali vsaj dobro zakrpane vreče od Tomasove žlindre in od kalijeve soli ter od kajnita po 40 h kos, in sicer oddane v družbeno pisarno, torej voznine proste. Kdor take vreče, pošlje, mora sam voznino plačati. Vreče se pregledajo in se plačajo samo cele ali dobro zakrpane. Vreče od žlindre je na vsak način treba površno izprati in suhe poslati.

* **Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače štajerske ali črne detelje po 1 K 90 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 2 K 40 h kilogram.

* **Severonemško seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 1 K 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko. Rumena ekendorfovka stane po 2 K 40 h kg.

* **Semenski krompir in semenski oves**, ki ga je družba imela v zalogi, je ves pošel in se ne sprejemajo več naročila nanj.

Svarilo! Letos je v prometu veliko ameriškega in turkestarskega (ruskega) deteljnega semena, zato svarimo pred nakupovanjem, kajti ameriška in turkestarska detelja pri nas slabo uspevata in dajeta izdatno slabšo košnjo. Naša družba ima zajamčeno pristno domače blago v zalogi, zato naj kmetovalci povsodi zahtevajo samo deteljno seme, ki je preiskano od preskušališč in so vreče plombirane. Presku-

šališča potrdijo samo domače seme in ne plombirajo ameriškega in turkeštanskega ali z njim pomešanega deteljnega semena.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi, da se napenjanje govodi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* **Sezamove tropine**, fino zmlate, svetle, z zajamčeno vsebino 50 odstotkov proteina in maščobe, stanejo 17 K 100 kg in se dobivajo le v vrečah po 50 kg. Živinorejce opozarjamo na spis „Krmiljenje z oljnimi tropinami“, ki je izšel v „Kmetovalcu“ in ki ga v obliki „Gospodarskih navodil“ na zahtevanje vsakomur brezplačno pošljemo. Sezamove tropine so navzlic večji redilni vrednosti zaradi tega toliko cenejše od lanenih tropin, ker se sedaj še ne zahtevajo tako splošno. Gotovo je, da se precēj podražé, kakor hitro jih ne bodo mogli več toliko izdelovati, kolikor jih bodo zahtevali; ta položaj utegne po splošni sodbi kmalu nastati. Družba je sezamove tropine kupila v zadostni množini in po ugodni ceni, tako da cene v prihodnjih mesecih še ne bo treba zvišati; priporočati pa je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe vsaj toliko tropin, kolikor jih bodo čez zimo potrebovali. Večjim odjemalcem, posebno onim na Krasu, lahko pošljemo te tropine iz tržaške zaloge in jim jih računamo po 16 K 100 kg iz Trsta.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vštet izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 7. aprila 1910.

Seja je predsedoval družbeni predsednik g. komercialni svetnik Frančišek Povše, navzoči so bili odborniki gg.: Gombač, baron Lazarini, baron Liechtenberg, Lenarčič, A. Paulin, Pogacnik, Rohrman in Žirovnik ter družbeni tajnik ravnatelj Pir.

Predsednik je poročal, da se na Dunaju ustanovi konferenca predsednikov kmetijskih družb in kulturnih svetov vseh kraljestev in dežel, zastopanih v državnem zboru, ki bo imela ustanovno sejo 12. aprila t. m. na Dunaju. Udje te konference bodo vsi dotični predsedniki ali njih namestniki ter glavni tajniki. Ustanovitvene seje se udeležita v imenu c. kr. kmetijske družbe kranjske predsednik in tajnik. Glavni odbor je vzel to poročilo na znanje.

Predsednik je poročal, da je c. kr. kmetijska družba na Dunaju sklicala na dan 13. aprila t. l. posvetovanje o skupnem postopanju pri pospeševanju domače obrti, in je naznanil, da se

tega posvetovanje udeležita on in družbeni tajnik. Glavni odbor je naznanilo vzel na znanje.

Družbeni ravnatelj je poročal o računskem zaključku družbe za l. 1909., ki izkazuje nad 6.000.000 kron prometa, ter je povedal, da se knjige za neznatno vsoto ne ujemajo z blagajno ter je prosil, da glavni odbor dovoli spraviti računske knjige z blagajno na ta način v sklad, da se razloček z dovolitvijo glavnega odbora zravna. Glavni odbor je temu predlogu pritrnil.

Ravnatelj je poročal o izvršenem nakupu simodolskih plemskih bikov na račun državne podpore, ki so se oddali 18. marca vsem prosilcem, kar je glavni odbor vzel na znanje.

Glavni odbor je sklenil prirediti konci meseca maja ali v pričetku meseca junija premovanje govodi v Podsmreki za vso ljubljansko okolico.

Na poziv c. kr. kmetijskega ministrstva je glavni odbor sestavil proračun državnih podpor v prospeh živinoreje in rastlinogojstva za leto 1911.

Za nagrade za zboljšanje govejih hlevov je c. kr. kmetijsko ministrstvo dovolilo in nakazalo za lansko leto 6000 K državne podpore. Pravočasno se je zglasilo za te podpore 100 prosilcev. Razen osmih hlevov so bili vsi pregleđani in natanko popisani. 29 prosilcev ne pride v poštev, bodisi da izvršena popravila ne zaslužijo nagrade, ali pa so dotični prosilci že dobili tozadevne deželne podpore. Ostalim prosilcem je glavni odbor po kakovosti zboljšanja njih hlevov priznal nagrade po 50 K do 300 K. Skupna vsota teh nagrad znaša 7100 K in ker je treba še osem hlevov pregledati, ki bodo med njimi vsekako tudi taki, ki zaslužijo nagrade, bo primanjkljaja kakih 2000 K, zato je glavni odbor sklenil prositi c. kr. kmetijsko ministrstvo za naknadno povišanje tozadevne državne podpore.

Glavni odbor je sklenil pričeti pogajanja glede nakupa deželne hiše na Turjaškem trgu št. 3. na račun pokojninskega zaklada družbenih uradnikov, kjer bi družba slednjič dobila svoje lastne prostore za pisarno in za skladišče.

Deželni odbor je naznanil glavnemu odboru, da je deželni zbor dovolil za dobo petih let posebno deželno podporo za družbeno podkovsko šolo, in sicer s pogojem, da se za to šolo ustanovi poseben kuratorij, kjer bo zastopan tudi deželni odbor. Glavni odbor je vzel to naznanilo hvaležno v vednost ter je sklenil ustanoviti kuratorij za družbeno podkovsko šolo, sestoječ iz zastopnikov družbe, deželnega odbora, c. kr. deželne vlade in mesta ljubljanskega. Potrebna prezidavanja in poprave v podkovski šoli in živinozdravnici se takoj izvrše, ko se šolski kuratorij ustanovi in dotične prezidave, oziroma poprave odobri. Glavni odbor je odobril dogovor o sprejetju inventarja družbene podkovske šole od učitelja podkovstva in je rešil nekatere osebne zadeve v omenjenih družbenih zavodih.

Na poziv c. kr. deželnega šolskega sveta je glavni odbor izrekel svoje mnenje glede nagrad, ki naj se dajo raznim učiteljem za šolske vrtove na račun deželne in državne podpore za l. 1909.

Prošnji bivšega upravnika na družbenem zakupnem dvorcu na Viču za odpravnino je glavni odbor sklenil pogojno ustreči.

Glavni odbor je preiskal premoženjske razmere družbene podružnice v Cerkljah ter je sklenil potrditi samo tiste izdatke, ki so bili od podružničnega odbora na podlagi pravil sklenjeni.

Dogovorno s c. kr. kmetijskim ministrstvom, oziroma s c. kr. deželno vlado, je glavni odbor sklenil predlagati živinorejski zadrugi v Horjulu izplačilo državne podpore v znesku 400 K na račun državne podpore za govedorejo v l. 1909., ki je bila šele sedaj nakazana.

Od c. kr. deželne vlade v poročanje poslano prošnjo živinorejske zadruge v Sori je glavni odbor sklenil toplo priporočiti.

Za nove ude se so priglasili in so bili sprejeti gg.: Čampa Andrej, posestnik v Sodražici; Trljen Pavel, posestnik v Zamostecu; Cvar Ivan, posestnik v Zamostecu; Cvar Frančišek, posestnik v Zamostecu; Mohar Ignacij, posestnik v Zamostecu; Puželj Matija, posestnik v Zamostecu; Lesar Ivan, posestnik v Zamostecu; Mohar Anton, posestnik v Zamostecu; Kovačič Dominik, posestnik v Zamostecu; Brinšek Frančišek, posestnik v Zamostecu; Čampa Ivan,

posestnik v Vincah; Zabukovec Frančišek, posestnik v Vincah; Čampa Josip, posestnik v Vincah; Arko Ivan, posestnik v Vincah; Ilc Anton, posestnik v Vincah; Žlindra Ivan, posestnik v Vincah; Čampa Alojzij, posestnik iz Zapotoka; Gorše Alojzij, posestnik iz Zapotoka; Arko Ivan, posestnikov sin iz Zapotoka; Kozina Ivan, posestnik iz Zapotoka; Mihelič Baltazar, posestnik v Jelovici; Cvar Frančišek, posestnik v Jelovici; Hočevar Fortunat, posestnik v Globelji; Pogačar Janko, beneficijar v Šmartnem pri Litiji; Maček Ivan, mesar in posestnik v Šmartnem pri Litiji; Hauptman Frančišek, čevljar in posestnik v Šmartnem pri Litiji; Tušak Josip, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. goricah; Gergič Peter, posestnik v Dolu; Šenk Ivan, posestnik na Studencu; Maček Anton, posestnik v Spod. Zadobrovi; Modrijan Ignac, rudar in posestnik v Idriji; Mulc Anton, posestnik v Vel. Blokah; Vospernik Ivan, posestnik v Podravljah; Krnc Anton, posestnik v Vel. Cirkniku; Klavžar Ivan, kaplan v Škocjanu; Zdošek Frančišek, veleposestnik v Anderburgu; Žrnovec Josip, posestnik v Vrtiji; Jeran Anton, posestnik v Beričevem; Meh Anton, posestnik v Ravnah; Pavlin Marija, posestnica v Ljubnem; Feinig Matevž, posestnikov sin v Svečah; Brgoč Luka, posestnik v Kočah; dr. Eger Ferdo, odvetnik v Ljubljani; Šikonja Miko, posestnik v Tribučah; Tomec Ivan, posestnik v Brdorcch; Furlan Frančiška, posestnica v Mirkah; Semrov Ivan, posestnik na Vrhnikih; Jančar Frančišek, posestnik v Besnici; Zajec Frančišek, posestnik na Muljavi; Pirnat Janko, posestnik v Krtni; Gostič Florijan, učitelj v Poljanah; Pečovnik Vinko, posestnik v Gočavi; Novak Jernej, posestnik v Trbojah; Simončič Josip, posestnik na Bregu; Kovačič Jakob, posestnik v Ostrožnem brdu; Malečkar Josip, posestnik v Ostrožnem brdu; Vatovec Janez, posestnik v Ostrožnem brdu; Trebec Anton, posestnik v Ostrožnem brdu; Krebelj Anton, posestnik v Ostrožnem brdu; Trebec Jernej, posestnik v Ostrožnem brdu; Krebelj Frančišek, posestnik v Ostrožnem brdu; Malečkar Frančišek, posestnik v Ostrožnem brdu; Gržina Frančišek, trgovec v Ostrožnem brdu; Malovec Anton, posestnik v Ostrožnem brdu; Krebelj Frančišek, posestnik v Ostrožnem brdu; Kenič Andrej, učitelj v Ostrožnem brdu; Trebec Frančišek, posestnik v Ostrožnem brdu; Nadoh Ivan, posestnik v Ostrožnem brdu; Malečkar Matija, posestnik v Ostrožnem brdu; Maslo Frančišek, posestnik v Ostrožnem brdu; Škrjanec Ivan, posestnik v Bizoviku; Šinkovec Ivan, posestnikov sin v Ambrusu; Černigoj Alojzij, posestnik v Dobravljah; Vode Ivan, posestnik v Osredkih; Borštinar Frančišek, pristav juž. železnice v Spodnji Šiški; Vzajemna zavarovalnica za goved v Postojni; Šmalcelj Matija, posestnik v Dragatušu; Koutny Antonija, posestnica v Ljubljani; Pikel Karol, nadučitelj v Suhorju; Tomc Frančišek, veleposestnik v Bušnji vasi; Bohorč Anton, posestnik in gostilničar v Suhorju; Popovič Janko, posestnik v Hrastu; Jelenič Janez, posestnik v Doleh; Predovič Marko, posestnik v Doleh; Stariha Jakob, posestnik v Selih; Plut Martin, posestnik v Suhorju; Jelenič Stefan, posestnik v Suhorju; Jelenič Janez, posestnik v Suhorju; Kršinec Jakob, posestnik v Dragomlji vasi; Škof Matija, posestnik v Bereči vasi; Fatur Janez, posestnik v Dragomlji vasi; Kočevar Martin, posestnik v Dragomlji vasi; Škof Janez, posestnik v Dragomlji vasi; Mihelič Janez, posestnik v Bereči vasi, Škof Josip, posestnik v Dragomlji vasi; Ambrožič Jurij, posestnik v Bereči vasi; Fir Jože, posestnik v Bereči vasi; Malenšek Jakob, posestnik in gostilničar v Suhorju; Damjanovič Gabrijel, posestnik v Doleh; Popovič Niko, posestnik v Škemljeveču; Šuklje Anton, posestnik v Bereči vasi; Videtič Jakob, posestnik v Bereči vasi; Popovič Niko, posestnik v Luži; Radkovič Josip, posestnik v Hrastu; Ancelj Jakob, posestnik v Mačkovicu; Belopavlovič Marko, posestnik v Hrastu; Škof Frančišek, posestnik v Dragomlji vasi; Dragelj Pavel, posestnik v Brezovici; Težak Janez, posestnik v Dragomlji vasi; Košir Frančišek, posestnik in mizar v Suhorju; Predovič Janko, posestnik v Hrastu; Stublar Jakob, posestnik v Jugorju; Hitejec Josip, posestnik na Igu; Čeč Karol, faktor kat. tiskarne v Ljubljani; Žnidaršič Jernej, posestnik v Podcerkvi; Žnidaršič Matevž, posestnik v Viševku; Kralj Frančišek, posestnik v Čepļah; Maršič Frančišek, posestnik v Globelji; Gospodinjnska šola na Teharjih; Slov. kat. politično društvo na Teharjih; Tomšič Ivan, trgovec in posestnik v Igavasi; Rosina Vilko, živinozdravnik v Metliki; Kleinoscheg Rihard, c. kr. stotnik pri 27. pešpolku v Ljubljani; Lenče Beti, veleposestnica na Laverci; Vozel Ivan, posestnik v Kalu; Kollmann Robert, trgovec v Ljubljani; Rome Frančišek, posestnik na Selih; Bedenčič Anton, posestnik v Bičju; Rusjan Josip, stavbenik v Postojni; Šter Jakob, posestnik v Spod. Dupljah; Kerneval Karol, posestnik na Plešivici; Orel Josip, posestnik v Goricanah; Turk Andrej, mesar in posestnik v Višnji gori; Blatnik Josip, posestnik v Črmošnjicah; Murn Gustav, posestnik v Novem mestu; Jakar Anton, posestnik v Novem mestu; Seljak Anton, posestnik v Selnem; Jerman Frančišek, posestnik na Brodu; Lampe Jernej, posestnik v Idrskem Logu; Jereb Josip, posestnik in pek v Žireh; Kavčič Ivana, posestnica v Žireh; Martinčič Jakob, posestnik v Čelvcu; Majhen Ivan, posestnik v Škocjanu; Sušnik Urban, posestnik v Kališah; Hočevar Josip, posestnikov sin v Mekinah; Žebalec Janez, posestnik v Podhruški;

Žurbi Janez, posestnik v Žaleh; Grkman Simon, posestnik v Tunjicah; Maleš Stefan, posestnik v Tunjicah; Vrhovnik Janez, posestnik v Tunjicah; Rozman Josip, posestnik v Perovem; Vidic Jernej, posestnik v Podgorju; Rems Anton, posestnik v Podgorju; Antonin Jakob, posestnik v Kamniku; Dobrovec Josip, ekonom v Kamniku; Osenar Ivan, posestnik in mesar v Kamniku; Heybal Josip, posestnik in trgovec v Kamniku; Supin Karol, kaplan v Kamniku; Weibl Julij, mizarški mojster in posestnik v Kamniku; Jerič Frančišek, tejnič hranilnice v Kamniku; Štefula Filip, čevljarski mojster v Kamniku; Vidmar Andrej, zasebnik v Kamniku; Košir Janez, zasebnik v Kamniku; Albreht Josip, posestnik v Hotederšici; Modic Frančišek, posestnik v Brestu; Kavčič Tomaž, posestnik na Kopačnici; Anžič Andrej, posestnik v Bizoviku; Jurglič Ivan, posestnik na Vrbičju; Jesihar Frančišek, posestnik na Vrašici; Stajnar Josip, posestnik v Mikotah; Kladnik Valentin, posestnik v Žagarjevem; Dejak Anton, posestnik v Dolgenji vasi pri Ribnici; Fortuna Matevž, posestnik v Poljanah nad Škofjo Loko; Tavčar Marija, posestnica v Poljanah nad Škofjo Loko; Telban Josip, posestnik v Dolah; Drašler Janez, gostilničar v Dolah; Žitnik Ivan, posestnik v Dolah; Kovač Martin, posestnik na Bregu; Sivec Matevž, posestnik na Pakem; Jereb Ignacij, posestnik na Pakem; Petelin Anton, posestnik v Goričici; Petelin Frančišek, posestnik v Goričici; Hren Frančišek, posestnik v Drašci; Debevec Josip, posestnik v Borovnici; Košir Jakob, posestnik v Niževcu; Turšič Frančišek, posestnik v Ohojnici; Palčič Jakob, posestnik na Lazih; Rifelj Anton, posestnik v Lešnici; Jane Ivan, posestnik v Lešnici; Urbas Jakob, posestnik na Uncu; Horvat Frančišek, posestnik v Mostju; Mihič Matija, posestnik na Hribu; Škrjanec Jakob, posestnik v Bizoviku; Stariha Metija, posestnik na Vrtači; Rekar Ivan, posestnik v Mlinem; Nadoh Frančišek, posestnik na Premu; Grdadolnik Josip, posestnik v Suhem Dolu pri Sv. Joštu; Hubad Jernej, posestnik v Zapogah; Bulinger Leopold, posestnik v Trbovljah; Božič Frančišek, posestnik v Ojstrem; Avbelj Ivan, posestnik v Gornjih Kosezah; Erznožnik Anton, posestnik v Žireh; Habič Josip, posestnik v Srednji vasi; Lavrič Gregor, dež. pismonoša v Novi vasi; Otoničar Ivan, posestnik v Metuljah; Zgonec Anton, posestnik v Radbeku; Klančar Jurij, posestnik v Novi vasi; Korošec Ivan, posestnik v Hitenjah; Kovač Martin, posestnik pri sv. Magdaleni; Cunder Ljudevit, posestnik v Mali vasi; Resman Valentin, posestnik in trgovec v Naklem; Milavec Anton, posestnikov sin v Studenem; Požar Vladimir, šolski vodja v Studenem; Širca Jernej, posestnik v Studenem; Štrekelj Rudolf, posestnik in gostilničar na Bledu; Čeč Jakob, posestnik v Čimernem; Cunder Jernej, posestnik v Stožicah; Končina Anton, posestnik v Veliki Štangi; Žganjar Jurij, posestnik v Krampljah; Kmetijsko izobraževalno društvo v Planini; Kutnar Josip, posestnik na Vrhju; Vodstvo ljudske šole na Robu; Arko Mihael, posestnik v Zapotoku; Štupica Frančišek, posestnik v Sodražici; Vesel Josip, posestnik v Zapotoku; Pšenica Josip, posestnik v Sodražici; Rogelj Martin, posestnik v Tupaličah; Paichel Herma, posestnica v Ljubljani; Kralj Jurij, sedlarski mojster v Železnikih; Gornik Ivan, posestnik v Hrastu; Predovič Miklavž, posestnik v Bereči vasi; Skulj Neža, posestnica pri Lipi v Strugah; Knafelj Ivan, posestnik v Doslovičah; Suhadolnik Josip, posestnik v Zavrhu.

Razglas

o oddaji plemenskih prasičkov jorširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, plemenske mladice jorširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.
2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.
3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki ali pa svinjica z mrjaščekom vred.
4. Kdor prasiče dobi, se mora pisмено zavezati:
  - a) da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni;
  - b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;
  - c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1910.